

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.п.н. Веселин Василев
Пловдивски университет „П. Хилендарски“

на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3. 2. Психология

Автор: Марияна Стойнева Стамболийска

Тема: „Чувствителност и учене на учениците в начална училищна възраст”

Научен ръководител: доц. д-р Мария Мутафова

1. Актуалност на тематиката

Иновативността и актуалността на тематиката на дисертацията изглеждат като най-силната страна на разглежданата дисертация: в последно време върху изследването на рационалните компоненти на учебния процес (мислене, интелект, умствени процедури и умения) са съсредоточени многобройни изследвания, а сензорното развитие на децата и малките ученици е почти напълно пренебрегвана проблематика. Изследването на Мариана Стамболийска е истински рядка светлинка в тази област и следва безусловно да бъде подкрепено и положително оценено.

2. Познаване на проблема

Докторантката доказва добро познаване на традициите и новите теории в научната област, в която е разположено дисертационното ѝ изследване. Като цяло теоретичният обзор (и анализ), представен в първата глава на дисертационния труд свидетелства за начетеност и добра психологическа култура, което се потвърждава и от другите компоненти на дисертацията – подбора на инструментариума, цялостната процедура на емпиричното проучване и анализа на данните от него. Като известен недостатък може да се посочи, че не навсякъде съдържанието на обзора е напълно релевантно на темата на дисертацията, а на отделни места изглежда, че се отдалечава от нея.

3. Методика на изследването

За целите на емпиричното си изследване Марияна Стамболийска прилага комплексна методика, включваща широк набор от тестови инструменти:

- Личностна скала за умствена надареност (по Н. С. Лейтес – в модификация на М. Мутафова);
- Тест за диагностика на когнитивното развитие (обширен инструмент с няколко субтестове – на Н. Витанова);

- Тестова батерия за изследване на вниманието (преплетени линии, проба на Пиерон, на Бурдон и др.).

Синхронизирането на тези (донякъде разнородни) тестове и квантифицирането на данните от тях за целите на статистическия и съдържателен анализ намирам за една от сериозните сполуки на дисертационното изследване на М. Стамболийска.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите в него

Дисертацията е с общ обем от 149 страници, основният текст е структуриран в увод, три глави, обобщение и изводи и препоръки. Литературата включва 165 заглавия – 117 на кирилица и 48 на латиница; в работата има 10 таблици, 8 фигури и 3 приложения.

В сравнително подробен обзор в първа глава са изяснени основните конструкти в дисертацията. Водеща линия на обзора е паралелното проследяване и анализиране на чувствителността и ученето – в исторически план, в класическия период на психологическата наука и в съвременната психология. На места се редуват и преплитат когнитивния аспект и афективно-личностния план на човешката психика и читателят се затруднява да осмисли текста – дали е съпоставителен анализ или е отклонение от основната тема.

В собственото изследване на докторантката е демонстрирана добра изследователска култура. При събирането на емпиричните данни, в тяхната статистическа обработка и в анализа им проличават уменията и сръчностите на Мариана Стамболийска; така е изпълнена и основната задача на докторантската подготовка – да подготви младия изследовател за бъдещи самостоятелни научни изследвания.

Целта на изследването и някои от хипотезите ми „звучат“ твърде общо и донякъде така се затруднява читателя да проследи обемистия последващ анализ на емпиричните данни.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

В представените 5 публикации е изпълнено в общи линии основното им предназначение – да запознаят научната общност със съдържанието на работата и да бъдат апробирани основните резултати от изследването.

6. Автореферат

Авторефератът е с обем от 43 страници и коректно и пълно представя съдържанието на дисертационния труд, като с основание е представено по-разгърнато и подробно собственото емпирично изследване на докторанта и най-вече анализът на данните от него.

7. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните резултати

При бъдещото отпечатване на дисертационната разработка (което препоръчвам на авторката му) текстът трябва грижливо да се преработи – и съдържателно, и редакционно. За да бъде полезна на широк читателски кръг, в публикуваната работа трябва да се уточни съдържанието на основните понятия в нея.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Мариана Стамболийска свидетелствува, че докторантката притежава необходимите теоретични знания по разработваната от нея тематика, както и умения за емпирични изследвания на високо ниво. Дисертацията следва да бъде оценена положително, поради което **предлагам на уважаемото Научно жури да гласува за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Мариана Стойнева Стамболийска** в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3. 2. Психология.

8. 06. 2016 г.

Изготвил становището:

/Проф. д.пс.н. Веселин Василев/